

Başvuru Numarası : 2022/1871
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/633
Başvuran : R.G.
Başvuran Vekili : Av.Ş.K.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Iğdır Geri Gönderme Merkezi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuran vekili tarafından yapılan başvuru, başvuranın Geri Gönderme Merkezi koşullarında sağlığının bozulduğu ve başvurana uygulanan idari gözetim tedbirinin orantılı olmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Başvuranın Afgan uyruklu olup dokuz aydır idari gözetim altında tutulduğunu, vücudunda yara ve benek şeklinde ağrılı-kaşıntılı çıkıntılar oluşmaya başladığını, merhem verildiğini ancak etkili olmadığını,

b. Hastalığın diğer göçmenlerden bulaşmış olabileceği gibi beslenme ve hijyen koşullarında yetersizlik gibi sebeplerle de ortaya çıkmış olabileceğini, hastalığa ilişkin fotoğrafların çekilmesine Geri Gönderme Merkezi İdaresi tarafından izin verilmediğini, durumu Iğdır Geri Gönderme Merkezi İdaresine şifahen bildirmesine rağmen yapacak bir şeyin olmadığını ve hastalığın Geri Gönderme Merkezi koşulları sebebiyle meydana geldiğinin ifade edildiğini,

c. Başvuran hakkında idari gözetim dışında daha orantılı tedbirlere başvurulması gerektiğini iddia etmektedir.

3. Göç İdaresi Başkanlığı Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır Dışı İşleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Geri gönderme merkezlerinde barındırılan tüm yabancılar için acil ve temel sağlık hizmetlerinin ücretsiz olarak verildiği, bu kapsamda her geri gönderme merkezinde gerekli teknik donanımına sahip sağlık birimlerinin oluşturulduğu,

b. Merkezlerin kapasitesi ve yabancı yoğunluğuna bağlı olarak valilikler tarafından sağlık personeli görevlendirmesi yapılabildiği, ivedi durumlarda hekim veya yardımcı sağlık personeli tarafından uygun görülmesi durumunda yabancıların sağlık kuruluşlarına sevk edilebildiği,

c. Reçete edilen ilaçların Göç İdaresi Başkanlığı tarafından tahsis edilen ödenek ile temin edildiği ve yabancılara hekim kontrolünde ücretsiz olarak verildiği,

ç. Tedavi sürecinde başvuranın öncelikle Merkez hekimine yönlendirildiği, reçete edilen merhemin etkili

olmadığının sağlık personeli tarafından değerlendirilmesinin ardından başvuranın hastaneye sevk edildiği, uygulanan tedaviyle başvuranın yara ve beneklerinin iyileştiği ifade edilmektedir.

4. Muhatap İğdir Valiliği İl G İdaresi Mrlğnden alınan yazılı grşteztle;

a. Başvuran hakkında 9/3/2022 tarihinde Muş İl G İdaresi Mrlğ tarafından Türkiye’ye giriş kurallarını ihlal etmesi sebebi ile idari gözetim kararı alındığı,

b. 7/2/2023 tarihinde başvuran hakkında uluslararası koruma başvurusu alınarak idari gözetiminin sonlandırılıp uluslararası koruma ili olan Sinop’a yönlendirildiği ancak başvuru takip işlemlerini yapmadığından uluslararası koruma başvurusunun gerikilmiş sayıldığı ifade edilmektedir.

5. Başvuran, muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı yazılı görüşünü kanuni süresi içinde Kurumumuza göndermemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “*zgrlğnden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusalnleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinde isezgrlğnden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yrrlğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

9. Mezkur Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin birinci fıkrasına göre; “n inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEğERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığınnlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuruzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek,özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Iğdır Geri Gönderme Merkezinde tutulmakta olan başvuranın bulaşıcı bir hastalığa sahip olduğu, söz konusu hastalığın Merkezdeki kötü tutulma koşullarından kaynaklandığı ve başvuran hakkında idari gözetimden daha orantılı bir tedbir uygulanması gerektiği iddialarına karşılık Göç İdaresi Başkanlığı Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır Dışı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından; başvuranın öncelikle Merkez hekiminde, sonrasında hastanede muayenesinin ve tedavisinin sağlandığı, Iğdır Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından ise idari gözetim kararının, başvuranın Türkiye'ye giriş kurallarını ihlal etmesi sebebi ile alındığı ve başvuru takip işlemlerini yapmaması sebebiyle uluslararası koruma başvurusunun geri çekilmiş sayıldığı ifade edilmektedir.

13. 11/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 59'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre; *"Geri gönderme merkezlerinde; yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz verilir."*

14. 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşletirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in 10'uncu maddesine göre;

"(1) Merkez müdürü, merkezin en üst amiri olup görevlerinden dolayı merkezin bulunduğu yerin il müdürüne karşı sorumludur.

(2) Merkez müdürünün görev ve yetkileri şunlardır:

(...)

e) Merkezde sağlık koşullarına uygun ortamın sağlanması için gerekli tedbirleri almak.

(...)"

15. Başvuranın Geri Gönderme Merkezi koşullarında sağlığının bozulduğu iddiasıyla ilgili olarak; başvuranın Merkez hekimi ve hastanede muayenesinin ve tedavisinin yapıldığı, bu açıdan Merkez İdaresinin sağlık hakkının korunmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu anlaşılmış olup mezkûr iddia açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olarak değerlendirilmektedir.

16. 6458 sayılı Kanun'un 57'nci maddesine göre;

"(1) 54'üncü madde kapsamındaki yabancılar, kolluk tarafından yakalanmaları hâlinde, haklarında karar verilmek üzere derhâl valiliğe bildirilir. Bu kişilerden, sınır dışı etme kararı alınması gerektiği değerlendirilenler hakkında, sınır dışı etme kararı valilik tarafından alınır. Değerlendirme ve karar süresi kırk sekiz saati geçemez.

(2) Hakkında sınır dışı etme kararı alınanlardan; kaçma ve kaybolma riski bulunan, Türkiye'ye giriş veya çıkış kurallarını ihlal eden, sahte ya da asılsız belge kullanan, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın Türkiye'den çıkmaları için tanınan sürede çıkmayan, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar hakkında valilik tarafından idari gözetim kararı alınır ya da 57/A maddesi uyarınca idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir. Hakkında idari gözetim kararı alınan yabancılar, yakalamayı yapan kolluk birimince geri gönderme merkezlerine kırk sekiz saat içinde götürülür.

(3) Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancının iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.

(4) İdari gözetimin devamında zaruret olup olmadığı, valilik tarafından her ay düzenli olarak değerlendirilir. Gerek görüldüğünde, otuz günlük süre beklenmez. İdari gözetimin devamında zaruret görülmeyen yabancılar için idari gözetim derhâl sonlandırılır. Bu yabancılarla, 57/A maddesi uyarınca

idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilir.

(...)”

17. 6458 sayılı Kanun’un 57/A maddesine göre;

“(1) 57’nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan yabancılara ya da idari gözetimi sonlandırılan yabancılara aşağıdaki idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilebilir:

a) Belirli adreste ikamet etme

b) Bildirimde bulunma

c) Aile temelli geri dönüş

ç) Geri dönüş danışmanlığı

d) Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma

e) Teminat

f) Elektronik izleme

(2) Yabancıya birinci fıkradaki yükümlülüklerden bir ya da birkaçının getirilmesi durumunda, bu süre yirmi dört ayı geçemez.

(3) 57’nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında olup da idari gözetim altına alınmayan yabancılara bu maddenin birinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerden birinin ya da birkaçının getirilmesi zorunludur.

(...)”

18. Başvuranın idari gözetim tedbirinin orantılı olmadığı iddiası ile ilgili olarak; idari gözetim kararının verilmesinin tek başına işkence ve kötü muamele yol açan bir uygulama olarak kabul edilemeyeceği ve kötü muameleyle ilişkin somut emarelerin ortaya konulmamış olduğu, bu kapsamda mezkûr iddia bakımından hak ihlaline varan bir uygulama olmadığı kanaatine varılmıştır.

19. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in ilgili maddeleri uyarınca kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye